

ZSOLTÁROSKERT

IX. évfolyam 5. szám.

HITÉPÍTŐ FOLYOIRAT.

1942. május.

Szerkesztőség és kiadóhivatal, ahová a lap szellemi részét illető közlemények és a lap előfizetési díja küldendők:

Kolozsvár, Horthy út 53. Ref. Lelkészi Hivatal
Megjelenik minden hónapban

Felelős szerkesztő és kiadó:

BIRÓ MÓZES

Társzerkesztő:

BIRÓ MÓZESNÉ

Előfizetés egy évre 2 Pengő. Egy szám 20 fill.

A Zsolttároskert folyóiratra előfizetési díját 72 369 száma csekklepton küldhető be minde ki.

A csekklepton ködöt pénz mentes a 10 fillér kézbesítési díj fizetése előtt. Kérjük szépen a 72 389 számú csekklepton kéni és használni a postán.

„A lelket meg oltásotok,
A profétálást meg ne vessétek”

(1. Thessz. 5 r. 19 20 v.)

MEGHÍVÓ

a kolozsvári — hidelvei gyülekezeti
evangélizációra
május 31-től június 4-ig.

Május 31-én vasárnap d. e. 10 órakor istentisztelet:
Itt a kellemetes idő.

d. e. 11 órakor istentisztelet után férfiak számára külön gyűlés.

vasárnap d. u. 4—6 óráig ifjúságnak külön gyűlés.

vasárnap d. u. 6 órakor evangélizáció. *Igazsá van-e Istennek.*

vasárnap este 7— $\frac{1}{2}$ 9-ig utóösszejövétel: *Hitben vagy-e?*

Június 1-én hétfőn reggel 8 órakor bibliaóra;

d. e. 10—12-ig gyülekezeti munkások bibliaórája.
hétfőn 6—7-ig Evangélizáció: *Ahol el szoktuk téveszteni.*

hétfőn este 7— $\frac{1}{2}$ 9-ig utóösszejövétel: *A hit akadályai.*

Június 2-án kedden 8 órakor reggel bibliaóra:

d. e. 10—12-ig gyülekezeti munkások összejövetele.

d. u. 6—7-ig evangélizáció: *Miért nem egyenes úton?*

este 7— $\frac{1}{2}$ 9-ig utóösszejövétel: *A keresztyén család.*

Június 3. szerda. Reggel 8 órakor bibliaóra:

d. e. 10—12-ig gyülekezeti munkások összejövetele

d. u. 6—7-ig evangélizáció: *Jézus Krisztus az út.*

este 7— $\frac{1}{2}$ 9-ig utóösszejövétel: *Ami nem maradt.*

Június 4-én csütörtökön, gyülekezeti konferencia, a nyíregyházi testvérek részvételével.

8 órakor reggel áhitat.

utána 9—10-ig bibliakörök.

d. e. 10—11-ig előadás nőknek és férfiaknak külön-külön.

11—1-ig délben Zwingli énekkar zászlajának ünnepélyes átadása és szentelése.

délután 4 órakor többek bizonyágtétele.

d. u. 6—7-ig evangélizáció: *Jézus Krisztus az élet.*

este 7— $\frac{1}{2}$ 9-ig záróösszejövétel.

Az evangélizáló napokon az Igét *Békefi Benő* evangélizáló lelkész hirdeti az összejöveteleken, a konferencián a nyíregyházi nők közül *Békefi Benőné* és *Márton Lászlóné*, férfiak közül dr. *Szesztay András* és *Ujj Jenő* tartanak előadást, a délutáni összejöveteleken azok tesznek bizonyágot, akik eljönnek. Mindenkit szeretettel hívunk és elvárunk! Minden összejövétel és bibliaóra a hidelvei református templomban lesz Horthy-út 53. sz. alatt.

A Hidelvei Parochiális Tanács nevében:

Kolozsvár, 1942. május 18.

Elekes Imre

hidelvei parochiális gondnok,
m. kir. gazdasági főfelügyelő

Biró Mózes

kolozsvári-hidelvei
lelképásztor

Kolozsvár —

— Állami Tanítónőképzőintézet.

Mit tehet a tanítónő magyar nyelvünk védelme érdekében?

— Képesítő írásbeli dolgozat a magyar nyelv- és irodalomból. —

„Nyelvében él a nemzet“ szokták mondani. Valóban így van. A nyelvünkben vagyunk magyarok. Ebben különbözünk más népektől. Századok folyamán nem olvadtunk össze idegen népekkel és ezt nyelvünknek köszönhetjük. Édes anyanyelvünk a legdrágább nemzeti kincsünk, melyet szent örökségként kaptunk őseinktől. Ezért szeretnünk, védenünk kell.

Világosan áll előttünk a múlt példája; amely korokban nem ápolták a nyelvet, mindig aláhanyatlott nemzetünk is; ha elhagyták, beolvadtak idegen népekbe. A 22 évi román elnyomatás alatt is nyelvünk által őrizhettük meg magyarságunkat. Mi lett volna, ha nem lettek volna iskoláink? Ha nem fejlesztettük és nem ápoltuk volna nyelvünket? Milyen jó, hogy voltak intézményeink, ahol öntudatra ébresztették a magyar ifjúságot, s megtanították szeretni s megbecsülni legdrágább szellemi kincsünket: a nyelvet.

Ha valamit tudunk, a tudást tovább is kell adnunk, hogy abból mások is épülhessenek.

A tanítónő tudja, hogy a magyar nyelv nemzetünk védőbástyája és kulturális törekvéseink legerősebb pajzsa, ezért olyan nemzedéket kell nevelnie, amely szereti és értékelné tudja nyelvét s idővel a továbbfejlesztésére is képes.

A gyermek otthon az édesanyjától és környezétől tanulja meg anyanyelvét, ezt azonban az iskolában továbbfejlesztünk, gazdagítanunk és csiszolnunk kell.

Ahhoz, hogy ezt elérhessük, elsősorban nekünk tanítónóknak tökéletesen kell beszélnünk a nyelvet. Tudnunk kell, hogy a gyermek mindenben tanítóját utánozza. Nyelvi ismereti órák keretén belül megismertetjük a gyermekkel nyelvünk sajátosságait, ezeket mindig példamondatokon szemléltetjük.

Az olvasmány és költemény tárgyalásnál rámutatunk nyelvünk szépségeire, gazdagságára, finomságára. A gyermekek szókincsét gyarapítjuk az irodalmi nyelvben használt kifejezésekkel. Nem kívánjuk tanítványainktól, hogy tájszólásoktól mentes irodalmi nyelven beszéljenek, de írásban ezt kell használniok. Meg kell világítanunk a gyermekek előtt, hogy egy dologra sok kifejezésünk van, ezért kerülnünk kell az idegen, magyartalan kifejezéseket, a pongyola stílust. Allandóan javítanunk kell beszédünket, a tanítónő sohasem fáradhat el a javításban, felhívja a gyermekek figyelmét, hogy ők is javítsák társaik helytelen kifejezését. Végre tünjenek el a használatból: strinflí, surc, eszceig, pucol, vagy a román uralom alatt felszedett „tudja a sárácia” kifejezések.

Kerülni kell az idegen mondatszerkesztéseket is pl.: jól néz ki, meg van varrva, stb.

A tanítónőnek meg kell szeretnie a magyar nyelvet s ezt könnyen elérheti, ha önmaga is szépen és tisztán beszél, úgy olvas és szaval a gyermekeknek, hogy tényleg előtűnik a nyelv szépsége, hajlékonysága, finomsága; a gyermeknek ez esztétikai gyönyörűséget okoz, megszereti s arra vágyik, hogy ő is úgy tudjon előadni, amint azt a tanítónőtől hallotta. Így a tanítónő egy lépéssel közelebb jutott a célhoz.

Nem elég azonban csak az iskolában munkálkodnia a magyar nyelv érdekében, hanem iskolán kívüli munkásságot is kell kifejtenie. 22 év alatt az erdélyi falu népének a legtöbb helyen nem volt alkalma megismerkedni irodalmunkkal, ezért a tanítónőnek kötelessége kulturális előadásokat tartani. Ezeknek anyagát úgy kell összeválogatni, hogy közel álljon a nép lelkéhez. Elvont fejtegetésekkel és magyarázatokkal nem lehet lelkükhöz közel jutni, nem lehet megszerettetni a nyelvet és az irodalmat. Igen alkalmas erre a célra pl. Petőfi: János vitéz-e, családi költeményei, Arany Jánostól részletek Toldiból, és Toldi szerelméből, Nyíró József: „Havasok könyve” c. munkája stb. A kiválasztott anyagot úgy kell eléjük tárni, hogy teljesen megfeleljen értelmi színvonaluknak. Csak úgy ébreszthetjük fel érdeklődésüket a könyv, az olvasás iránt s szabadidejükben önkénytelenül is olvasmányok után vágynak.

Ha a falunak nincs könyvtára, akkor a tanítónő színdarabot taníthat be s az előadás jövedelméből pár kötetet sikerül beszereznie. Vagy összeköttetést szerez Pesttel, ma már annyi lehetősége van, hogy mindenképpen beszerezhet egy kis könyvtárat.

Lassan ráébred a falu népe, hogy a nyelvünk szent örökség. Isten mindenkit személy szerint felelőssé tesz a nyelv tisztaságáért. Mindenkinek a fülébe csengnek a költő szavai:

„Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek,
És áhitattal ejtsétek a szót!

A nyelv ma néktek végső menedéktek...”

Mennyire igazak ezek az igék, láthatjuk szórványokban élő magyar testvéreinknél. Idegen néptengerben élve ők elfelejtették, hogy a nyelvünk által őrizhetik meg magyarságukat, hogy ez „végső menedékük”. Kérdés, mit tehet a tanítónő a magyar nyelv védelme érdekében ilyen testvéreinek?

Első sorban öntudatra kell ébreszténie őket; kötelessége gyakran látogatni és megéreztetni, hogy a magyar haza számontartja őket, törődik velük.

Ha vannak, akik még tudnak magyarul, foglalkozzék velük. Ha azért jártak eddig az idegen felekezeti templomába, mert nem volt papjuk, a tanítónő tartson családi istentiszteleteket, vigyen nekik imádós könyvet, újságot (pl. Magyar Nép, Zsoltároskert, stb.), hogy amikor nem lehet velük, akkor is magyar nyelven olvashassanak. Abban az esetben, ha olvasni sem tudnának, a tanítónőnek kötelessége odaadó türelemmel olvasni tanítani őket. Ha azt látná a tanítónő, hogy a gyermekek is idegenajkú játszótársaik hatása alatt elvesznének a magyarság számára, kötelessége szórványiskolába küldeni. (Ez esetben feltétlenül lépjen a tanítónő érintkezésbe a Szórványgyermek és Arvák Hídvei Otthona Igazgatóságával Kolozsvár, Horthy-út 53. sz., ahol a legelhagyatottabb gyerekeket szeretettel befogadják és nevelésükről gondoskodnak.)

Ha olyan helyre kerül a tanítónő, ahol idegenajkú a lakosság, ott elsősorban a gyermekekkel kell megszerettetnie a magyar nyelvet. A nyelvet a legközelebb viheti a gyermekek lelkéhez magyar dalokkal. Ha pedig tanítja a nyelvet, akkor a gyermekek előtt szemléltesse pl. ha a testrészeikről tanít, rajzolja a táblára, a gyermekek közben magukon mutatassák.

A tanítónőnek a magyar haza iránti szent kötelessége, hogy nemzetiségi vidéken is dolgozzék a magyar nyelv megszerettetése érdekében, mert csak így lehet virágzó magyar hazánk! **Bogdán Magda.**

Mezőbergenye-Marosvásárhely.

Nagytiszteletű Úr!

Már nagyon régen készülök elküldeni ezt a párnát a szórvány gyermekeinek. De mint olyan aszszony, akinek háztartásán kívül más elfoglaltsága is van, semmiképpen nem tudtam máig annyi időt szakítani, hogy összezsomajoljam. Ma hozzá segített a jó Isten, így szeretettel küldöm. Ugyancsak ma adtam postára 10 Pengőt. Az utóbbi idők nagy rohanásában nem tudom mikor fizettünk a Zsoltároskert-re. Kérem abból rendezze előfizetésünket, ami pedig fennmarad, fordítsa a fenti célra. A folyóiratot pedig kérem a következő címre küldeni: Marosvásárhely, Kriza J.-utca 7. Most itt lakunk, mert az uram a III. sz. áll. isk. igazgatója már több mint egy éve. Sokszor emlegetjük a Nagytiszteletű Urat és gondolunk a mostani nehéz napokban az elmúlt nehéz napokra!

További munkájára is Isten áldását kérve, vagyunk szeretettel:

Liszka Gedeoné.

A Lélek embere.

— Reményik Sándor a költő, úgy amint
költeményei ábrázolják*) —

1918. — „Az ivlámpák itt sorba kialusznak,
Fogy a muzsika, halkul a beszéd.
Az indóháznál egy-egy árva fény
Éjbe mereszti reszkető szemét...“

A költő, Erdély roskadozó végvárának költője,
Reményik Sándor, kétségbeesve kiált az utolsó távozó
magyar katona után:

„...Váradnak tartva, hegyen át, völgyön át,
Magas Királyhágón áss el egy trombitát!
Erdély határán egy jobb kor ha áthalad,
Megszólal még egyszer talán a föld alatt...“

Ijedt menekülők lepték el az országutakat. Test-
vérkezek fognák, vonnák, hogy fusson velük, ne ma-
radjon itt idegen hatalomnak prédául — Reményik
megdöbben. Ő menjen el (?), aki itt született Kolozs-
várt, itt nőtt fel a Hója erdő tiszta levegőjén, aki-
nek az őrtálló hegyek mind személyes ismerősei? Ő
menjen el?! S különben is, kérdi, ha senki sem meri
vállalni a sötét sorsot, ki menti át Erdély ősi magyar
kincseit egy jobb, boldogabb jövődönék? — Téged
nem gyötör a felelősség?! Eredj, ha tudsz!

(szavaltat: *Eredj, ha tudsz...!*)

Itthon maradt. Meggyújtotta a „Pásztortüzet.“
1921-ben a köré az újság köré gyűlt Erdély írói tábora.
Szinte minden évben jelenik meg tőle verseskötet.
Fagyöngyök, Csak így..., Vadvizek zúgása, A mű-
helyből, Egy eszme indul, Atlantisz harangoz, Két fény
között, Romon virág, Magas feszültség.

*) Ezt az előadást azok számára közöljük, akik a magyar
nép művelését szívégyüknek tekintik s ebben a nagyon komoly
munkában társaink kívánnak lenni. Ugyanis feldolgozható hálás
téma pl. „Reményik Sándor Istenhite költeményei tükrében“ stb.

A későbbi szűkszávú Reményik lelkében a le-
szorított érzések elérik a legmagasabb feszültség fo-
kát. — A Fagyöngyök írója még hangos keserűség-
gel küzd az életért, s élni akarásra buzdít. Körü-
lötöte megdöbbsent síri csend. A nemzet, ez az erős,
büszke vár, romokban hever.

(szavaltat: *Még állt a vár...“*)

Ezekben az utolsó sorokban zeng az egész ma-
gyarság magáraismerése, nemzeti öntudata.

Természetesen, minél jobban szorul a bilincs a
kezeken, minél kevesebb lesz a szabad lélek, s mi-
nél több a rab, kinek idegen jelszók parancsolnak;
minél több lesz a sóhaj, a bánat, s kevesebb az
öröm; minél sötétebb a kétségbeesés köröskörül;
Reményik költészete annál inkább lesz a zord idők
tolmácsolójává. Lelke szinte összeroppan a felelős-
ség, a hivatás súlyos terhe alatt. Minden idegszála
reszket, mikor ezt írja: „Rajtam át népek mennek az
Itélet elé...!“

(szavaltat: *Még élek...“*)

Hányszor sikoltott a húr, remegett próféta lelkének
indulata egy-egy költeményben. Forró szeretettől át-
hatott Vallomásában benne ég Reményik minden szen-
vedése, hogy nem értik meg.

(szavaltat: *Vallomás...“*)

Kétségbeesve ölelte magához mindazt, ami a nem-
zet életforrása volt, s ami lassan mind kezdett ide-
genné válni. Körülötöte nőtt egy új nemzedék, mely
kábultan kezdett hódolni az idegennek. Ő ott állt
őrhelyén, s belekiáltott az öntudatlanok fülébe:

„Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek,
És áhitattal ejtsétek a szót!
A nyelv ma néktek végső menedéktek!...“

Ezt a nyelvet már csak a templom őrizte, s a
templom árnyékában meghúzódó kicsi iskola.

(szavaltat: *„Templom és iskola.“*)

Hányszor kellett éreznie, hogy hiába minden biz-
tatás, nem minden lélek bírja a növekedő nyomorúság
súlyát. Ezek hitet, hazát cserélnek, vagy reménytelenül
elbújdosnak. A megtorpanóknak életlehetőséget kínál:
küzdeni „ahogy lehet.“

(szavaltat: *„Ahogy lehet...“*)

Sokan nem bírják a küzdést, s lehullanak. Szor-
morúan nézi a hulló leveleket, s árvaságukra gondol.

(szavaltat: *„Halotti beszéd hulló leveleknek...“*)

Máshol élni akarást lát? lelkesen a legkisebb jelre
felépíti a nemzet jövőjét.

(szavaltat: *„Zászlótartó lányok...“*)

A türelmetlenkedőket türelemre inti, hiszen Mo-
hács után is jobb idők következtek.

(szavaltat: *Mobács után...*)

Van, amikor halk mesévé finomul próféta hangja, s az ember lelke mégis megborzong.

(szavaltat: *„Atlantisz harangoz...”*)

Reményik Sándor hangja halkul. Mind mélyebbről, mind tompábban, mind súlyosabban zengi mondanivalóját. Áll magányosan nagy erdőcsendje közepén.

(szavaltat: *Az egyetlen tett...*)

A költő álma! Mondanivalója: önmaga Istent kutató, kételkedő mélysége, s szent prófétái hivatása. — „Vágyom kutatni az őshinár rémeit, Hallgatni önnön szívem halk verését, S állni, hol nem állott még senki...”

(szavaltat: *„Magunkba le...”*)

Ki az Isten, akitől ő is a szikrát kapta? Mennyit viaskodik!, mennyit kételkedik!

(szavaltat: *„Istenem!”*)

Az Istenben való megbékélést az alázatban látja, melyet lázadozva oly nehéznek érez!

(szavaltat: *„A fordító.”*)

Mindennek a legmélyét kutató lelke a Szentírásból is János evangéliumánál időzik legszivesebben, melyben az Ige hosszú várakozás után testet öltött. Nem a csillag, nem az angyalok, sem a jászol, sem a királyok, s pásztorok itt a lényeg, ezek mind földízü emberi dolgok Reményik szerint, „Nagyobb, nagyobb, oh nagyobb a Titok!”

Érzi, hogy az Ige szavait, a Bibliát egyszerű, gyermeki hittel kellene mindég fogadnunk, úgy, mint mikor fent a fénylő hegyen Isten közelében vagyunk.

(szavaltat: *„Levél a Györgyfalvi leánykonferenciáról.”*)

Érezzük nyugtalan lelkének szent sóvárgását: bár ne tudná senki és, semmi tőle elrabolni a hit boldogító ajándékát! Könnyörgéssé halkul ajkán a szó.

(szavaltat: *„Ne ítélj!”*)

Lelke már-már az örök Bíró közeléből néz vissza a kavargó földre, az egymást marcangoló, ítéletükkel egymást agyontipró emberek tömegére. Érzi, tudja, hogy az Isten mást keres, kutat az emberben, mint amit mi kicsinyes emberek boncolgatunk egymásban. Szomorú, keserű lesz a hangja. Kételkedik. A hazaszeretetet csakugyan csupán a test és vér határozza meg?!

(szavaltat: *„Petrovics íté.”*)

Végtelenbe tároló költészetének magyarázatát: egyedül bolyongó, magányos, társtalan lelkének árvaságában kell keresnünk. Az Isten választottja ő, aki engedelmeskedik a hívó szónak.

„Ez így rendeltetett, Hogy ne lehessen soha senkié, És ne lehessen enyém senki sem. És legyen mégis a mindenkié, És legyen enyém az egész világ. — Ó árvasággá szűkült végtelen! Ó végtelenné tágult árvaság!”

Mint a próféták lelke, ő is azok között, azokban él, akik elnyomottak, akik sírnak, akik árvák, vígasztalanok, akikhez nem jött el az ország.

(szavaltat: *„Akikhez nem jött el az ország...”*)

Jelentéktelen kicsi dolgok is, mint pl. egy virágcsokor, ölelésre tartják karját a távol könnyezők felé.

(szavaltat: *„Üzenet Sopronba.”*)

Mikor szeretett szülővárosában, Kolozsvárott, megjelent a magyar zászló, s az emberek megfiatalodva üdvözölték egymást, Reményik Sándor nem mosolygott, próféta lelke másra figyelt. Reszketve hallotta, mint roskadnak le a mi örömünk súlya alatt drága testvérlelkek ott túl...!

Lelkének húrja, — mint ő maga mondotta, — sikoltva elszakadt. Nemzeti sorsunk hordozója betöltötte hivatását.

Sem ő, sem a költészete nem volt önmagáé. Hosszú, nehéz időkben a nemzet lelke volt, aki nem azt írta, amit saját maga akart, hanem amit felsőbb Erő parancsolt néki. Mondanivalója halálosan fontos volt, s így a tartalom többnyire szétfeszítette a megszokott formák keretét.

Súlyos felelősségtudatban égő, nyugtalan lelke megbékélt; biztatása, intése, vígasztalása velünk marad, s azokkal, akik lesik, várják a szót ott túl, ahol még zúg a szél.

(szavaltat: *„Végrendelet.”*)

Bíró Mózesné

MAGYARKAPUS.

Kedves Mózes!

A gyülekezet 52 tagjának adományából küldöm a következő terményeket, a Vidéki Szegény Gyermekes és Árvák Otthona részére: 180 kg. burgonyát és 23 kg. babot.

Természetesen ez úgy egymás hegyén-hátán van, ahogy hozták, én itthon sem voltam, hogy fajták szerint csoportosítsam, de van elég gyermeked s az értelmesebbek ezt könnyen és gyorsan elvégzik. A burgonya nagyrésze korai, nyári rózsá. Van kevés téli is közte. A babot a leányokkal szemeltesd meg, szintén jó lesz fajták szerint ültetni. Itt a kiválogatás még könnyebb, mert a szín és alak mindent elárul. A zsákok is ott maradhatnak. Mivel nagyrészt cementes zsákokban szállítjuk, étkezésre való használatát nem ajánlom. A nagy zsákból lehet enni is. Ez lisztes zsák. Használjátok egészséggel, Isten áldjon meg mindnyájukat, mint ahogy híveinket, gyülekezetünk tagjait is már megáldotta az adakozás készségével.

Sok szeretettel köszönt:

M.-kapus, 1942. V. II.

Ady László.

magyarkapusi lelkipásztor.